

Nr 449

**av fru Thunvall m. fl.
om utbyte av ed mot försäkran.**

Genom Kungl. Maj:ts proposition 1968:82 ändrades då gällande bestämmelser i rättegångsbalkens 36 kap. 12 § så att ed kunde utbytas mot försäkran. Ändringen anslöt sig till första lagutskottets utlåtande nr 20 år 1966 och riksdagens beslut i anledning därav men gick inte helt till mötes hemställan i motionen 695 i andra kammaren och 562 i första kammaren samma år.

Den nuvarande lydelsen av rättegångsbalkens 36 kap. 12 § som gäller vittnes försäkran är således:

Säger sig vittne på grund av sin åskådning i religiöst hänseende icke vilja avlägga vittnesed, skall vittnet i stället avgiva denna försäkran: "Jag NN lovar och försäkrar på heder och samvete, att jag skall säga hela sanningen och intet förtiga, tillägga eller förändra."

I propositionen år 1968 anförde departementschefen att paragrafen avfattats så att det klart skulle framgå att rätten utan vidare undersökning skulle godta vittnets ståndpunkt att han på grund av sin åskådning i religiöst hänseende inte vill avlägga ed. Det använda uttryckssättet borde anses omfatta även den situationen att vittnet på grund av negativ inställning till religionen inte vill avlägga ed.

Rättegångsbalkens 36 kap. 12 § har i sin nuvarande lydelse gällt sedan den 1 juli 1968.

Den nu gällande paragrafen innebär en liten uppmjukning i jämförelse med tidigare, men det föreligger alltså en viss osäkerhet hos många vittnen och oklarhet om ställningstagandet i valet mellan vittnesed och försäkran, inte minst därför att inställningen i religiösa frågor alltså intar en viktig roll i paragrafens formulering.

Alltså måste emellertid vittnet självt uttala sig och göra sitt val och rätten därefter utan vidare godta hans ståndpunkt.

En försäkran på heder och samvete är för de flesta lika allvarligt menad – ja, kanske allvarligare – än en vittnesed. Försäkran på heder och samvete gäller ju i andra sammanhang och är juridiskt bindande t. ex. vid deklaration.

Därtill kommer att bibeln onekligen förefaller lika omotiverad i rättssalen som lagboken skulle förefalla i kyrkan.

Enligt vår mening bör tiden nu vara inne att låta 11 § (som gäller vittnesed) i 36 kap. av rättegångsbalken utgå och endast en form för vittnesförsäkran, som i 12 §, gälla för framtiden.

Beträffande 12 § bör dock den ändringen ske att anknytningen till vittnets

religiösa åsikter tas bort och 36 kap. 12 § få följande lydelse: "Vittne skall avgiva följande försäkran: "Jag NN -- --."

De skäl som här anförts gäller givetvis inte endast vanlig vittnesed utan all edgång.

Med stöd av det anförda hemställer vi

att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till sådana lagändringar, varigenom edgång ersättes med försäkran på heder och samvete.

Stockholm den 23 januari 1975

GUNBJÖRG THUNVALL (s)

PAUL JANSSON (s)

NILS HJORTH (s)

GÖRDIS HÖRNLUND (s)